

Kolumna dofinansowana ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Ze skutkami nasilających się w ostatnich latach ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, tj. występującymi naprzemiennie nawalnymi deszczami oraz okresami suszy, coraz częściej muszą mierzyć się rolnicy. Niekorzystne warunki atmosferyczne mają ogromny wpływ na dochodowość polskich producentów rolnych.

RETENCJA WODY

sposobem na ograniczenie
suszy i powodzi

Polska ma najmniejsze naturalne zasoby wodne w całej Europie. Na jednego mieszkańca przypada trzy razy mniej wody niż na przeciętnego Europejczyka. W czasie suszy zasobność ta spada o kolejne 50%. Wobec zagrożenia deficytem wody konieczne jest ukierunkowanie działań na racjonalne wykorzystanie posiadanych zasobów oraz wypracowanie metod gromadzenia wody, szczególnie tej pochodzącej z opadów atmosferycznych. Łagodzenie skutków suszy jak i dbanie o bezpieczeństwo przeciwpowodziowe można osiągnąć poprzez retencję wód, czyli zdolność do magazynowania i przetrzymywania wody przez określony czas. Sposobem na zatrzymanie wody jest nie tylko budowanie wielkich zbiorników retencyjnych, ale również mniej kosztowna tzw. mała retencja. Te z pozoru drobne działania korzystnie wpływają na poprawę struktury bilansu wodnego – spowalniają przemieszczanie się wody przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju środowiska naturalnego. Mała retencja polega na gromadzeniu wody w niewielkich zbiornikach, zarówno naturalnych, jak i sztucznych, a także spiętrzaniu wody w korytach małych rzek, potokach, kanałach i rowach. Istotną rolę odgrywają również działania prowadzące do odtworzenia naturalnego krajobrazu – zadrzewianie, ochrona oczek wodnych, stawów wiejskich i mokradeł.

W Polsce łączna objętość zmagazynowanej wody w istniejących zbiornikach wynosi ok. 4 mld m³, co stanowi niewiele ponad 6,5% objętości średniego rocznego odpływu wód. Celem gospodarki wodnej jest dwukrotne zwiększenie retencji, co pozwoli skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom atmosferycznym. W tym celu w zeszłym roku rząd przyjął założenia do Programu Rozwoju Retencji zainicjowanego przez Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Jest to pierwszy w historii ogólnopolski i kompleksowy plan zwiększenia współczynnika retencji wody w Polsce z obecnych 6,5% do 15%. Realizacja programu to w sumie 94 inwestycje wodne, m.in. budowa 30 nowych zbiorników wodnych, w tym – 9 dużych, które będą realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” do 2027 roku z perspektywą do 2030 roku.

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało dla rolników dofinansowanie inwestycji poprawiających nawodnienie gruntów uprawnych w ramach tzw. „małej retencji”. Wnioski można składać do 20 lipca 2020 roku w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wsparciem mogą zostać objęte następujące rodzaje inwestycji:

- wykonanie nowego nawodnienia,
- ulepszenie istniejącej instalacji nawadniającej,
- ulepszenie instalacji nawadniającej wraz z powiększeniem nawadnianego obszaru.

Z tego programu rolnicy mogą sfinansować z tego programu m.in. budowę studni i zbiorników oraz zakup maszyn i urządzeń do poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody, instalacji nawadniających i systemów do sterowania nawadnianiem.

W ramach przeciwdziałania skutkom suszy Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie realizuje już inwestycje, które wpływają na poprawę bilansu wodnego kraju, a także przeprowadza pilotażowy program dla terenów rolniczych. Polega on na odtworzeniu przybrzeżnych rozlewisk rzecznych, budowie lub odbudowie zastawek na rowach melioracyjnych i zarządzaniu retencją korytową. Wdrożenie programu rozwoju retencji spowoduje:

- wzrost objętości retencjonowanej wody,
- wzrost pojemności obiektów małej retencji,
- łagodzenie skutków suszy,
- zmniejszenie ryzyka powodziowego,
- przywrócenie lub poprawa warunków energetycznego wykorzystania wód,
- zwiększenie udziału lokalnych i regionalnych przedsięwzięć dotyczących tworzenia retencji wodnej,
- zwiększenie społecznej świadomości problemu zmniejszających się zasobów wód i potrzeby ich retencjonowania,
- poprawę warunków rolniczego wykorzystania wód,
- wzmocnienie ekosystemów powstałych lub utrzymanych w wyniku stosowania retencjonowania wód,
- poprawę walorów krajobrazowych obszarów związanych z wodami.

Konieczność przeciwdziałania i minimalizacji skutków skrajnych zjawisk atmosferycznych stanowi jedno z najważniejszych wyzwań, z którym muszą zmierzyć się zarówno jednostki rządowe, samorządowe, jak i każdy z nas, gdyż dostęp do dostatecznej ilości wód leży w naszym wspólnym interesie. Warto zacząć myśleć o tym, jak zatrzymać wodę w najmniejszej skali. Działając lokalnie, w ramach małej retencji, wspieramy ochronę zasobów wodnych w całym kraju.

JUSTYNA KAPITAN
Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska

Źródło:
www.wody.gov.pl
www.malaretencja.pl

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach